

Tesselschade-Arbeid Adelt anno 2017: springlevende vereniging uit 19e eeuw

[Françoise Ledeboer](#) 14 november 2017

Handwerksters van Tesselschade en Arbeid Adelt borduurden de kussens voor de Gouden Koets tijdens de inhuldiging van Wilhelmina in 1898. Een meesterstuk van bijna vijftien miljoen steekjes.

*Geïnspireerd door de - net afgelopen - expositie in Museum Alkmaar over bodemvondsten onder het huis van Maria Tesselschade (zie de aflevering van 27 augustus onder de kop 'P.C. Hooft bezong haar zoete stapjes') schreef Museumkijker bijgaand verhaal over Tesselschade-Arbeid Adelt. Het was gepland voor een serie over filantropie met wortels in de negentiende eeuw in een tijdschrift dat het – in elk geval voorlopig - niet heeft kunnen bolwerken. Dat de concurrentie in die branche moordend is bleek vorige week eens te meer toen de ANWB aankondigde de uitgave van de maandbladen 'Reizen Magazine' en 'Op Pad' te moeten stoppen. Met dank aan voorzitter Mieke van Leeuwen ook op Facebook geplaatst en via Twitter verspreid. Tesselschade-Arbeid Adelt anno 2017: een springlevende vereniging.

Door Françoise Ledeboer

*Tesselschade-Arbeid Adelt? Dat is toch een h ndwerk-vereniging? „Pannenlappen verkopen we ook nog, maar als middel om ons doel te bereiken”, antwoordt landelijk TAA-voorzitter Mieke van Leeuwen dan opgewekt. En grijpt haar kans om het – in haar woorden - 'oubollige' imago te ontcrachten met informatie over de eigen fondsen. Voorlopers meegerekend zijn Betsy Perk-Opleidingsfonds (BPO) en Zegers Veeckensfonds (ZVF) nu

meer dan een eeuw actief: al snel na de oprichting van Arbeid Adelt in 1871 en de afsplitsing van Tesselschade in 1872, werd met steunverlening begonnen. En dat is ondanks de groeiende voorzieningen van de welvaartsstaat nog steeds bittere noodzaak, benadrukt Van Leeuwen: „We horen zóveel schrijnende verhalen!”

De Tesselschade-winkel op het Leidseplein in Amsterdam wordt druk bezocht door toeristen uit de hele wereld.

Het Betsy Perk-Opleidingsfonds (BPO) – met daarin opgenomen de Stichting Opleidingsfonds voor vrouwen waarvoor Henriëtte Beck in 1934 een bedrag naliet – geeft vrouwen ondersteuning in studiekosten. Doelstelling is al die jaren hetzelfde gebleven: vrouwen op weg helpen naar economische zelfstandigheid.

In vervolgen dagen kwamen alleen onvermogende 'beschaafde' vrouwen in aanmerking, tegenwoordig alle vrouwen die in Nederland wonen, ongeacht leeftijd en nationaliteit. Onder de voorwaarden is dat een opleiding (mbo, hbo of universitair) door het rijk is erkend en kans moet bieden op een baan. De aanvrager moet niet belast zijn met een te hoge afbetalingsregeling (schulden van het rijksleenstelsel DUO niet meegerekend) en de kandidaat moet ook andere fondsen hebben aangeschreven.

Het BPO heeft dit jaar tot nu toe 51 aanvragen gehonoreerd, drie aanvragen zijn nog in behandeling, er is 84.944 euro uitgekeerd. „Dat is exclusief steun uit eigen middelen van plaatselijke afdelingen”, vertelt Van Leeuwen erbij als ze het printje met de laatste cijfers over 2017 overhandigt. TAA heeft de ANBI-status, cijfers over de afgelopen jaren zijn in een handomdraai op te zoeken op de website. Het fonds ontving over 2016 extra giften van onder meer de Stichting De Helpende Zon, het Timmermansfonds en de Fundatie van den Santheuvel Sobbe.

Een merklap ter viering van de fusie van Tesselschade en Arbeit Adelt in 1953.

TAA ontvangt geregeld schenkingen en legaten, dat is vanaf de oprichting het geval gebleven. In het jaarverslag wordt om het jaar aan die mogelijkheid herinnerd, vaker zou volgens Van Leeuwen misschien onbescheiden overkomen. Om de afdelingen te ontlasten en een meer verantwoord rendement te bezorgen, is recent een Fonds op Naam gevormd

waarin ze een deel van hun vermogen kunnen storten. Dat wordt beheerd onder landelijke vlag, de afdelingen kunnen gewoon over hun geld blijven beschikken.

De landelijke voorzitter – tot vorig jaar november bibliothecaris op een mytyschool in Tilburg – begon haar TAA-loopbaan op aanraden van een collega in het bestuur van de plaatselijke afdeling, daarna was ze een aantal jaren actief voor het BPO. De ‘screening’ van studenten staat Van Leeuwen nog vers in het geheugen gegrift. Geëmotioneerd vertelt ze: „Ik heb in die tijd de meest vreselijke verhalen gehoord: véél over huiselijk geweld en incest, ROMA-meisjes die het huis uit werden gezet toen ze hadden verteld dat ze lesbisch zijn, vrouwen die tot hun veertigste alles opzij hadden gezet om de opleiding van hun man mogelijk te maken, waarna hij het huis verliet voor een ander. Dergelijke verhalen krijgen we nog steeds.”

Vermeend portret Maria Tesselschade (1594-1649) naar de originele prent van een jonge vrouw door Hendrick Goltzius uit 1612, prentmaker Johannes Körnlein onder supervisie Cornelis Ploos van Amstel, 1770

In vervlogen dagen stonden voor de meisjes alleen ‘vrouwelijke’ beroepen als huishoudster en gouvernante open, Van Leeuwen laat gepast trots weten dat TAA inmiddels ook vrouwen heeft gesteund die vrachtwagenchauffeur en clown wilden worden. Wie de site bezoekt, vindt veel dankbare reacties terug. Van Leeuwen: „Onze hulp maakt écht het verschil!”

Het Zegers Veeckenfonds ontstond in 1896 uit een legaat van mevrouw P. Zegers Veeckens aan Tesselschade. Het fonds werd later uitgebreid met het Cateau Thiebout-, het Verloren van Themaat- en het Smitt-Weidnerfonds. Voor de voorraad handwerken in de vijf TA-winkels en productie voor ‘losse’ verkoop evenementen wordt gezorgd door 362 handwerksters. De kwaliteit wordt nog steeds zorgvuldig in de gaten gehouden. Voor een vereniging die de knielkussens voor het huwelijk van Juliana en Bernhard mocht maken en kussens voor de Gouden Koets, geheel en al vanzelfsprekend. Als deponhoudsters of

handwerksters gaan kwakkelen met hun gezondheid kunnen ze een beroep doen op het Zegers Veeckenfonds. Cruciaal bij de hulpverlening is - ook bij het BPO - de persoonlijke aandacht die de aanvragesters krijgen. Van Leeuwen: „Eindelijk iemand die in mij gelooft, dat horen we vaak.”

Maria Tesselschade sloot haar brieven af met 'Elck syn waerom', nu motto van de vereniging.

Met dezelfde doelstellingen tot 1953 toch gescheiden opgetrokken na een onoverbrugbaar meningsverschil over al dan niet bewaren van anonimiteit voor de handwerksters, vierde TAA in 1996 het 125-jarig jubileum. Vilan de Loo schreef het jubileumboek onder de titel 'Toekomst door traditie'. Van Leeuwen (65) heeft één grote wens voor de viering van het 150-jarig jubileum in 2021: „Jongere bestuursleden!” Het gaat goed met TAA, maar om de bloei voor de toekomst te verzekeren, zal er nieuwe aanwas moeten komen. Van Leeuwen: „Ik hoor van iedereen die in een commissie zit, dat het de allerleukste commissie van Tesselschade is en er ontstaan goede vriendschappen uit. Hoort zegt het voort!”

Voor informatie over lidmaatschap, bestuursactiviteiten, donaties, enzovoort:

<http://www.tesselschade-arbeidadelt.nl>

Het landelijke Tesselschade-bestuur van links naar rechts: Lian Jeene-Rothuizen 2e penningmeester, Wijnanda Asjes-Tydeman 1e penningmeester, Willemien Jonker-Barends 1e secretaris, Karin van Dam-Hopman 2e secretaris en Mieke van Leeuwen-Brinkhoff voorzitter

Factsheet Algemene Nederlandse Vrouwenvereniging 'Tesselschade-Arbeid Adelt'

Aantal leden: ca. 7000

Aantal afdelingen: 28

Opgericht Arbeid Adelt: 1871

Opgericht Tesselschade: 1872

Fusie: 1953

Gezamenlijke reserves en kapitalen per 31 december 2016: 2.389.110 euro

Rente en dividenden: 27.568 euro

Koersresultaat effecten: 109.090 euro

Uitkeringen 2016 Betsy Perk-Opleidingsfonds/individuele afdelingen: 180.785 euro

Aan: 124 studenten

Giften BPO: 219.585 euro

Uitkeringen 2016 Zegers Veeckenfonds: 40.850 euro

Aan: 35 oud-handwerksters/depothouders (winkels)

Giften ZVF: 3500 euro

Afdrachten afdelingen: 18.145 euro

Totale baten 2016: 383.566 euro

Totale lasten: 184.206 euro

Bronnen:

Jaarrekening 2016/Jaarbericht 2017

Fondsenoverzicht website <http://www.tesselschade-arbeidadelt.nl>

Toekomst door traditie. 125 jaar Tesselschade-Arbeid Adelt, Vivian van de Loo Walburg Pers 1996

Tesselschade Arbeid Adelt. Een oud instituut met hedendaagse noodzaak, PAO Filantropie, Mathilde van der Werff-van der Feltz, mei 2017

Gesprek met Mieke van Leeuwen, 28 september 2017

<http://www.resources.huygens.knaw.nl/armenzorg>